

Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení při České národopisné společnosti, z. s., Praha

Regionální muzeum v Litomyšli

Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

Vás zvou na odbornou konferenci

Výzdoba a nápisové datace venkovských staveb

konanou u příležitosti 170 let od narození Terézy Novákové

Litomyšl

10. května 2023

Místo konání:

Regionální muzeum v Litomyšli, Jiráskova 9, 570 01 Litomyšl – GPS 49.8724058N, 16.3117619E

Témata a cíl konference

I když byly lidové stavby budovány svou podstatou jako funkční objekty, které měly sloužit obytným nebo hospodářským účelům, s růstem životní úrovně poddaných po reformách Marie Terezie a Josefa II. se setkáváme s formami, jež reprezentovaly sociální status majitele a zahrnovaly dekorativní prvky různého charakteru. Vycházely z dobového stylového architektonického kánonu a nacházejí se na stavbách roubených i zděných, zejména v prostoru štítu (lomenice). Za starší lze považovat jen projevy mající magicko-ochranný charakter a původně estetickou funkci neplnily. S vývojem stavitelství a stavební legislativy pronikají od druhé poloviny 19. století na venkov městské stavební firmy, které se však v konečném výsledku musely přizpůsobit vkusu vesnických zákazníků, zvláště z hlediska výzdobných prvků. Tak se na vesnici objevují stavby postavené v duchu různých historismů, secese až po modernu první poloviny 20. století. V důsledku nerovnoměrného vývoje českých zemí se v terénu můžeme stále setkat s různými doklady uvedeného vývoje, včetně objektů vycházejících ze starších lokálních stavebních tradic. Cílem konference je poukázat na tyto různé stylové vrstvy vesnického domu a naznačit jejich historický vývoj se zaměřením na dekorativní stránku a epigrafiku.

Záslužnou práci na tomto poli vykonala na východě Čech Teréza Nováková. Všimla si dekorativní stránky lidového domu a epigrafických projevů ve štítech vesnických staveb, které byly označovány jako „křestní listy chalup“. Výsledky svých výzkumů uveřejnila v Českém lidu (1896) a v publikaci Východočeské lomenice (1903).

Na základě jednotlivých referátů a formou odborné diskuse:

- zhodnotit historii a prezentovat výsledky nových poznatků v oblasti výzdoby, nápisových dedikací a datací venkovských roubených staveb (lomenice, záklopová prkna, konstrukční detaily);
- prezentovat výsledky výzkumu geneze a vývoje dekorativní stránky zděných vesnických staveb (štuková výzdoba, motivika a symbolika, architektonické detaily, názední malba);
- připomenout činnost spisovatelky Terézy Novákové při dokumentaci venkovských staveb.

Organizační záležitosti

- časový prostor pro prezentaci jednoho příspěvku je v rozmezí 25 minut (včetně 5 minut diskuse);
- na konferenci bude navazovat ve **čtvrtek 11. května 2023** *Symposium k 170. výročí od narození Terézy Novákové* pořádané Regionálním muzeem v Litomyšli a v **pátek 12. května 2023** společná odborná exkurze v okolí Litomyšle po stopách pobytů Terézy Novákové a venkovských stavbách;
- konferenční poplatek pro všechny účastníky činí **400,- Kč** (bez ohledu na počet dní, na které se přihlásí);

- program a další podrobné informace obdrží přihlášení účastníci po uzavěře přihlášek v polovině dubna 2023;
- vybrané konferenční referáty, které projdou recenzním řízením, budou publikovány v *Národopisném věstníku* nebo ve *Zpravodaji Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení* (2024), autorům vybraných příspěvků budou včas zaslány pokyny pro dodání rukopisu;
- ubytování si účastníci konference zajišťují sami:

možnosti ubytování:

<https://www.zamecke-navrsi.cz/cs/m-42-ubytovani-v-litomysli>

<https://pensionpaseka.cz>

<http://litomysl-veselka.cz/ubytovani/>

<https://pension-litomysl.cz>

<https://penzionlitomysl.cz>

<https://www.zlatahvezda.com>

<http://www.penzion-merkur.cz/>

aj. dle vlastního výběru

- informace k místu konání – Mgr. Hana Klimešová
(e-mail: klimesova@rml.cz; tel. 777 840 425);

- **přihlášky na konferenci (s krátkou anotací k referátu) zasílejte do 31. března 2023 na e-mail: r.tykal@seznam.cz**

Organizační výbor:

Roman Tykal, Česká národopisná společnost, Praha

Mgr. René Klimeš, Regionální muzeum v Litomyšli

Doc. PhDr. Miroslav Válka, PhD., Ústav evropské etnologie FF MU, Brno